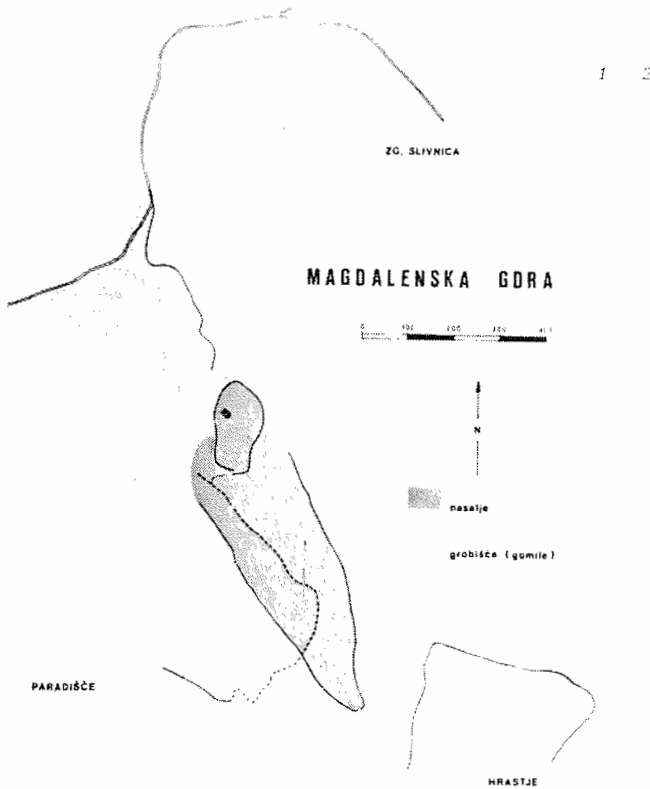

PREVRTO "ŠTOVILNIH GRADIŠČ" NA MAGDALENSKI GORI

1 2

Pri topografiji, ob pripravi kataloga dunajskega in ljubljanskega gradiva iz gomil pod Magdalensko goro, smo študentje arheologije (polog podpisani še B.Križ - fotograf; I.Šprajc - Stipe in P.Bitenc) ponovno odkrili tretji Pečnikov nasip in ga narisali (sl. 1), nismo pa mogli ugotoviti priključitve spodnjega nasipa na zgornjega, ker ni ohranjena, čeprav se v gozdu in na travnatem pobočju na zahodni strani magdalenskega vrha vidijo terase, ki imajo morebiti kakšno zvezo z manjkajočim delom utrdbe. Ob spodnjem robu glavnega nasipa, blizu vhoda, pa smo našli tudi nekaj fragmentov prazgodovinske keramike. Pečnikovo odkritje in presoja magdalenskogorskega gradišča sta tako znova preverjena.

Magdalenska gora je bila in je arheološko zanimiva zaradi prazgodovinske naselbine in številnih gomil, ki so vsebovale bogat grobni inventar. Kljub mnogim omembam je tokrat ponovno vnašamo v diskusijo z osredotočenjem na naselbinski kompleks.

Magdalenska gora s svojo dominantnejšo lego med gričevjem na severozahodni strani grosupeljske kotline obvladuje proti jugu plodno ravnico in komunikacije, ki od Ljubljanskega barja tečejo proti Stični oz. k dolini Krke, ter okolišne griče tja do višnjegorskega gradišča, s katerim ima vizualno povezavo.

Magdalenskogorski grič ima izrazit vrh (501 m nadmorske višine), kjer stoji cerkva sv. Magdalene; pobočje strmo pada proti severovzhodu in zahodu, v jugovzhodni smeri pa prehaja v širokem hrbtu do nekoliko nižje Gore (450 m nadmorske višine). Od tod se položno spušča v nižino kotline.

Ob koncu preteklega stoletja je Jernej Pečnik ugotovil na Magdalenski gori kar tri nasipe (S.Rutar, 1892). Njegov prvi nasip je časovno nekoliko problematičen, saj gre verjetno za plato, ki je nastal okoli romarske cerkvice, tako da je bržkone kasnejšega, srednjeveškega nastanka. Drugi nasip ravno tako obkroža vrh s cerkvico in je dobro ohranjen ter sorazmerno visok. Na južni strani ima izredno lepo vidna tangencialna vrata (sl. 1). Tretji nasip pa utrjuje hrbet, ki poteka proti jugovzhodu in povezuje oba vrhova - Magdalensko goro in Goro. Posebno lepo je ohranjen na južni strani, kjer ga tako kot drugega razklenja vhod, ki je dostopen s strani Hrastja (sl. 1-2). Pečnikovo odkritje so upoštevali tudi njegovi sodobniki (S.Rutar, 1893; J.Ciperle, 1899; A.Müllner, 1909).

Novejša literatura pa je njegov tretji nasip prezrla in obravnavala le drugega kot edinega, s katerim je bilo gradišče utrjeno (O.H.Frey, 1968-69; J.Dular-M. Guštin, 1974; S.Gabrovec, 1975; H.Hencken, 1978; M.Guštin, 1978). Naselbino je tako predstavila kot zelo majhno v primerjavi z velikim številom gomil.

Interpretacija naselbine se bo morala sedaj bistveno spremeniti in sicer glede na strukturo naselbine, saj gre za kompleksno gradišče, ki je kot izgleda imelo "akropolo", pod katero se je razprostiralo sorazmerno obsežno "spodnje mesto"; spremeniti se bo morala tudi glede na razmerje med gomilami in gradiščem, ki se je zdelo poprej nelogično, a ga je sedaj mogoče prevrednotiti; in glede na mesto, ki ga zavzema med drugimi halštatskodobnimi naselji dolenskega kroga, kajti danes jo lahko prištejemo med največja gradišča na tem prostoru, kot so bila pri Stični, na Vačah in na Vinjem vrhu pri Šmarjeti; in katere pomen so nam dale slutiti že grobne najdbe iz številnih gomil.

Sneža Hvala, Eva Kocuvan

BIBLIOGRAFIJA

- CIPERLE J., 1899. - Kranjska dežela, 74.
 DULAR J.-GUŠTIN M., 1974. - Magdalenska gora, VS 17 do 19/1, 102-104.
 FREY O.H., 1968-1969. - Halštatska naselja na Dolenjskem, VS 13-14, 1970, 17-21.
 GABROVEC S., 1975. - Überblick über Eisenzeitliche Befestigungen in Slowenien. Utrudena ilirska naselja. Centar za balkanološka ispitivanja 6, 59-70.
 GUŠTIN M., 1978. - Gradišča železne dobe v Sloveniji, AV 29, 100-121.
 HENCKEN H., 1978. - The Iron Age Cemetery of Magdalenska gora in Slovenia. Mecklenburg Collection, Part II, Harvard University, Cambridge.
 MÜLLNER A., 1909. - Geschichte des Eisens in Krain, Görz und Istrien, 76-78.
 RUTAR S., 1892. - MZK 18, 238.
 RUTAR S., 1893. - Gradišče in gomile na gori sv. Magdalene pri Šmarju, IMK 3, 1-6.